

Határozatok Tára

MACIEJ SZPUNAR
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2019. január 23.¹

C-509/17. sz. ügy

Christa Plessers
kontra
PREFACO NV,
Belgische Staat

(az arbeidshof te Antwerpen [antwerpeni munkaügyi fellebbviteli bíróság, Belgium] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal – 2001/23/EK irányelv – 3–5. cikk – Vállalkozások átruházása –
A munkavállalók jogainak védelme – Kivételek – Fizetéseképtelenségi eljárás –
Bíróság felhatalmazásával történő átruházással lefolytatott reorganizációs fizetéseképtelenségi eljárás –
A vállalkozás folytonosságának teljes vagy részleges biztosítása – Olyan nemzeti szabályozás, amely
megengedi a kedvezményezettnek, hogy az átruházást követően döntése szerint vegye át
a munkavállalókat”

I. Bevezetés

1. A jelen ügyben az arbeidshof te Antwerpen (antwerpeni munkaügyi fellebbviteli bíróság, Belgium) a 2001/23/EK irányelv² 3–5. cikkének értelmezésére irányuló előzetes döntéshozatali kérdést terjesztett a Bíróság elé.
2. E kérdést a Christa Plessers és a belgiumi székhelyű Prefaco NV társaság között Ch. Plessers elbocsátása tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő.
3. E kérdés vizsgálata eredményeként a Bíróságnak másodszor kell foglalkoznia a 2001/23 irányelv 5. cikkének (1) bekezdésében szereplő kivételnek egy nemzeti szerkezetátalakítási eljárásra való alkalmazhatóságával. Közelebbről a Bíróságot egy vállalkozás „bíróság felhatalmazásával átruházással lefolytatott reorganizációs fizetéseképtelenségi eljárás” keretében történő átruházásának e rendelkezés fényében végzett vizsgálatára kéri fel. Amennyiben a Bíróság úgy ítéli meg, hogy ez az eljárás nem tartozik a 2001/23 irányelv 5. cikkének (1) bekezdésében szereplő kivétel hatálya alá, akkor az irányelv 3. és 4. cikkében a munkavállalók javára előírt védelmi rendszer szempontjából döntenie kell a kedvezményezettet megillető, a nemzeti jogszabály által számára elismert azon lehetőségről, hogy kiválassa az átruházás során átveendő munkavállalókat.

¹ Eredeti nyelv: francia.

² A munkavállalók jogainak a vállalkozások, üzletek vagy ezek részeit átruházása esetén történő védelmére vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 2001. március 12-i tanácsi irányelv (HL 2001. L 82., 16. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 4. kötet, 98. o.).

II. Jogi háttér

A. Az uniós jog

4. A 2001/23 irányelv 3. cikke a következőket írja elő:

„(1) Az átadót illető, az átruházás napján fennálló munkaszerződésből vagy munkaviszonyból eredő jogok és kötelezettségek az ilyen átruházásból eredően átszállnak a kedvezményezettre.

[...]”

5. Ezen irányelv 4. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„(1) A vállalkozás, üzlet vagy ezek egy részének átruházása önmagában nem teremt jogalapot az átadó vagy a kedvezményezett általi elbocsátásra. Ez a rendelkezés nem akadályozza az olyan elbocsátásokat, amelyeknek oka gazdasági, műszaki vagy szervezeti jellegű, és a munkaerő tekintetében változásokat eredményez [helyesen: amelyeknek a munkaerő tekintetében változásokat eredményező gazdasági, műszaki vagy szervezeti jellegű indokuk van].

A tagállamok rendelkezhetnek úgy, hogy az első albekezdés nem alkalmazható a munkavállalók olyan meghatározott kategóriáira, amelyekre az elbocsátás elleni védelem tekintetében nem vonatkozik a tagállamok törvénye és gyakorlata.”

6. Az említett irányelv 5. cikkének (1) bekezdése a következőképpen szól:

„(1) Amennyiben a tagállamok másként nem rendelkeznek, a 3. és a 4. cikk nem vonatkozik egy vállalkozás, üzlet vagy ezek egy részének olyan átruházására, amelyben az átadó csődeljárás vagy ezzel egyenértékű más olyan fizetéseképtelenségi eljárás alatt áll, amely az átadó vagyonának felszámolása céljából indult, és az illetékes hatóság (illetve az illetékes hatóság által felhatalmazott esetleges csődgondnok) felügyelete alatt zajlik.”

B. A belga jog

7. A 2009. január 31-i wet betreffende de continuïteit van de ondernemingen (a vállalkozások folytonosságáról szóló törvény, a továbbiakban: WCO)³ 22. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Amennyiben a bíróság nem döntött a reorganizációs fizetéseképtelenségi eljárás lefolytatása iránti kérelemről, függetlenül attól, hogy a kereset benyújtására, illetve a végrehajtás kezdeményezésére a kérelem benyújtását megelőzően vagy azt követően került sor:

- az adós nem nyilvánítható fizetéseképtelenné, valamint társaság esetében nem kerülhet sor bírósági megszüntetésére;
- az adós ingó- vagy ingatlanvagyonának semmilyen értékesítésére nem kerülhet sor végrehajtási intézkedést követően.”

³ *Belgisch Staatsblad*, 2009. február 9., 8436. o.

8. A WCO 60. cikke a következőket írja elő:

„Az átruházást elrendelő ítélet kijelöl egy bírósági megbízottat, akinek feladata az átruházás megszervezése és lebonyolítása az adós nevében. Az ítélet meghatározza az átruházás tárgyát, illetve ezt a bírósági megbízottra hagyhatja. [...]”

9. A WCO 61. cikkének 4. §-a szerint:

„A kedvezményezett választja meg, hogy mely munkavállalókat kívánja átvenni. E választásnak műszaki, gazdasági vagy szervezeti jellegű indokokon kell alapulnia és nem valósíthat meg tiltott hátrányos megkülönböztetést, különösen a munkavállalók képviselőjeként a vállalkozásban vagy a vállalkozás átruházott részében kifejtett tevékenység alapján.

Akkor tekintendő bizonyítottnak, hogy e tekintetben nem áll fenn tiltott hátrányos megkülönböztetés, ha a kedvezményezett által kiválasztott munkavállalók és a vállalkozásban vagy a vállalkozás átruházott részében működő képviselők arányát tiszteletben tartják a kiválasztott munkavállalók teljes száma tekintetében.”

III. A tényállás, az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés és a Bíróság előtti eljárás

10. Ch. Plessers 1992. augusztus 17-e óta az Echo NV társaság alkalmazásában állt Houthalen-Helchterenben (Belgium), mint vezetői számviteli igazgató.

11. 2012. április 23-án az Echo kérelmére a rechtbank van koophandel te Hasselt (hasselti kereskedelmi bíróság, Belgium) fizetéseképtelenségi eljárást indított, a WCO szerinti megállapodási eljárás céljából. E társaság részére 2012. október 23-ig (e napot is beleértve) felfüggesztést biztosítottak. A felfüggesztést később 2013. április 22-ig (e napot is beleértve) meghosszabbították.

12. 2013. február 19-én a rechtbank van koophandel Hasselt (hasselti kereskedelmi bíróság) helyt adott az Echo által benyújtott, a megállapodással történő átruházás bíróság felhatalmazásával lefolytatott átruházássá való átalakítása iránti kérelemnek.

13. 2013. április 22-én a rechtbank van koophandel te Hasselt (hasselti kereskedelmi bíróság) felhatalmazta a bírósági megbízottakat, hogy az ingó és ingatlan vagyontárgyakat a Prefacóra (az Echo átvételére jelentkező két társaság egyike) ruházzák át. Ajánlatában a Prefaco felajánlotta 164 munkavállaló átvételét, ami az Echo személyi állományának körülbelül kétharmada volt. Az átruházási megállapodást 2013. április 22-én írták alá. E megállapodás 9. melléklete tartalmazta az átveendő munkavállalók listáját. Ch. Plessers neve nem szerepel ezen a listán.

14. Egyébként az említett megállapodás az átruházás időpontjaként a rechtbank van koophandel te Hasselt (hasselti kereskedelmi bíróság) „felhatalmazó ítéletének kelte utáni második munkanapot” jelöli meg.

15. 2013. április 23-án a Prefaco telefonon kapcsolatba lépett az átruházás által érintett munkavállalókkal, arra kérve őket, hogy másnap jelenjenek meg munkavégzésre. 2013. április 24-én a Prefaco írásban is megerősítette az átruházást. Az át nem vett munkavállalókkal ugyanígy telefonon léptek kapcsolatba, és a bírósági megbízottak a 2013. április 24-i levéllel tájékoztatták őket arról, hogy a Prefaco nem vette át őket. E levél tartalma a következő volt:

„A jelen levél a WCO 64. cikke (2) bekezdésének megfelelő hivatalos értesítésnek minősül. Az [Echo] tevékenysége 2013. április 22-vel véget ért. Mivel Önt a fent hivatkozott kedvezményezettek nem vették át, a jelen levelet a munkáltatója [– az Echo –] részéről a szerződés megszüntetésének kell tekintenie. [Az Echo] esetleges hitelezőjeként felhívjuk a figyelmét arra, hogy az alulírott bírósági meghatalmazottakkal szemben keletkezik követelése [...]”.

16. A bírósági megbízottak emellett egy formanyomtatványt is küldtek Ch. Plessers részére, amely 2013. április 23-át jelölte meg a szerződés megszűnésének időpontjaként.

17. Ch. Plessers azt állította, hogy a Prefaco a Houthalen-Helchterenben található telephelyet 2013. április 22-én kezdte el működtetni, vagyis azon a napon, amelyen a rechtbank van koophandel te Hasselt (hasselti kereskedelmi bíróság) meghozta ítéletét, amit a Prefaco vitatott.

18. 2013. május 7-i levelével Ch. Plessers felszólította a Prefacót, hogy vegye alkalmazásba.

19. Erre a Prefaco a 2013. május 16-i levélben válaszolt, amelyben a WCO 61. cikke (4) bekezdésének alkalmazására hivatkozott, amely biztosítja a kedvezményezettnek azt a jogot, hogy kiválassza azon munkavállalókat, akiket át szeretne venni, és akiket nem, feltéve hogy e döntésre műszaki, gazdasági vagy szervezeti okokból kerül sor, és nem áll fenn tiltott megkülönböztetés. A Prefaco többek között arra is hivatkozott, hogy az Echóval kötött munkaszerződés megszűnése után semmiféle továbbfoglalkoztatási kötelezettség nem terheli Ch. Plessers vonatkozásában.

20. Megállapodás hiányában Ch. Plessers 2014. április 11-i keresetlevelével keresetet indított az arbeidsrechtbank te Antwerpen (antwerpeni munkaügyi bíróság, Belgium) előtt.

21. 2015. július 24-én Ch. Plessers ezenkívül perbe vonta a belga államot.

22. Az arbeidsrechtbank te Antwerpen (antwerpeni munkaügyi bíróság) 2016. május 23-i ítéletével Ch. Plessers valamennyi kérelmét megalapozatlannak nyilvánította, és kötelezte az összes költség viselésére. Ch. Plessers fellebbezést nyújtott be ezen ítélettel szemben az arbeidshof te Antwerpen, afdeling Hasselt (antwerpeni munkaügyi fellebbviteli bíróság hasseltben eljáró kollégiuma, Belgium) előtt.

23. E körülmények között az arbeidshof te Antwerpen, afdeling Hasselt (antwerpeni munkaügyi fellebbviteli bíróság Hasseltben eljáró kollégiuma) 2017. augusztus 14-i, a Bíróság hivatalához 2017. augusztus 21-én beérkezett határozatával úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjeszti a Bíróság elé:

„Összeegyeztethető-e az átvevőre [a WCO] 61. cikkének [4. §-a] által ráruházott választási jog [a 2001/23 irányelvvel], különösen ezen irányelv 3. és 5. cikkével, amennyiben erre »[a] bíróság felhatalmazásával történő átruházással lefolytatott reorganizációs fizetéseképtelenségi eljárásra« az átadó vállalkozása vagy tevékenységei valamely részének vagy összességének fenntartása érdekében került sor?”

24. Az alapeljárás felei, a belga kormány, valamint az Európai Bizottság terjesztett elő írásbeli észrevételeket. A 2018. október 3-án tartott tárgyaláson a Prefaco kivételével minden fél részt vett szóbeli észrevételeinek ismertetése céljából.

IV. Elemzés

A. Az előterjesztett kérdés tartalmáról

25. A Prefaco írásbeli észrevételeiben előadja, hogy Ch. Plessers nem hivatkozhat a 2001/23 irányelvre egy egyértelmű nemzeti jogszabályi rendelkezés alkalmazásának kizárása érdekében, valamint hogy ebből következően a feltett kérdés az alapeljárás megoldása szempontjából irreleváns.

26. E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint igaz ugyan, hogy a magánszemélyek közötti jogvitát illetően valamely irányelv önmagában nem keletkeztet magánszemélyekre vonatkozó kötelezettséget, következésképpen arra ilyenként nem is lehet magánszemélyekkel szemben hivatkozni, ugyanakkor a Bíróság azt is több ízben kimondta, hogy a tagállamok irányelvből eredő kötelezettsége az abban előírt eredmény elérésére, valamint azon feladatuk, hogy megtegyék a megfelelő általános és különös intézkedéseket e kötelezettség teljesítésének biztosítása érdekében, a tagállamok minden hatóságára vonatkozik, beleértve hatáskörük keretén belül az igazságszolgáltatás szerveit is. Ebből következik, hogy a nemzeti jog értelmezésére hivatott bíróságnak e jog alkalmazása során figyelembe kell vennie e jog szabályainak összességét és az e jog által elfogadott értelmezési módszereket kell alkalmaznia azért, hogy azt a lehető legnagyobb mértékben a szóban forgó irányelv szövege és célja alapján értelmezze, annak érdekében, hogy elérje az irányelv által meghatározott eredményt.⁴

27. Ebből véleményem szerint az következik, hogy figyelemmel a nemzeti bíróságokat terhelő ezen kötelezettségre, a kérdést előterjesztő bíróság által feltett kérdés releváns az alapeljárás megoldása szempontjából.

28. Előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt kívánja megtudni a Bíróságtól, hogy a WCO 61. cikkének (4) bekezdése megfelel-e a 2001/23 irányelv 3. és 5. cikkének. A kérdést előterjesztő bíróság ekként megfogalmazott kérdésével arra kéri a Bíróságot, hogy foglaljon állást egy nemzeti jogi rendelkezés uniós joggal való összeegyeztethetőségének tárgyában.

29. Emlékeztetek arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az EUMSZ 267. cikk által létrehozott együttműködési rendszer a tagállami bíróságok és a Bíróság feladatainak egyértelmű szétválasztásán alapul. A fenti cikk alapján kezdeményezett eljárás keretében a nemzeti jogszabályok értelmezése a nemzeti bíróságok feladata, nem pedig a Bíróságé, és ez utóbbi nem dönthet a belső jogszabályoknak az uniós jogi rendelkezésekkel való összeegyeztethetőségéről. Ezzel szemben a Bíróság hatáskörrel rendelkezik arra, hogy a nemzeti bíróságot az uniós jog értelmezésére vonatkozó minden olyan szempontról tájékoztassa, amely lehetővé teheti számára a belső jogi normák uniós joggal való összeegyeztethetőségének értékelését. Jóllehet a kérdést előterjesztő bíróság által előzetes döntéshozatal céljából feltett kérdés szó szerinti jelentése értelmében a Bíróságnak a belső jogi rendelkezések uniós joggal való összeegyeztethetőségének tárgyában kell állást foglalnia, amint azt fent hangsúlyoztam, semmi akadálya annak, hogy a Bíróság a kérdést előterjesztő bíróság számára hasznos választ adjon azzal, hogy tájékoztatja az uniós jog értelmezésére vonatkozó olyan szempontokról, amelyek lehetővé teszik ez utóbbi számára, hogy saját maga döntsön a belső jognak az uniós joggal való összeegyeztethetőségéről.⁵

⁴ Lásd: 2016. április 19-i DI ítélet (C-441/14, EU:C:2016:278, 30. és 31. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

⁵ Lásd többek között: 2015. október 15-i Iglesias Gutiérrez és Rion Bea ítélet (C-352/14 és C-353/14, EU:C:2015:691, 21. és 22. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

30. Arra is emlékeztetek, hogy a Bíróság és a nemzeti bíróságok közötti együttműködés keretében a Bíróság feladata az uniós jog minden olyan rendelkezésének értelmezése, amelyre a nemzeti bíróságoknak az eléjük terjesztett jogviták eldöntése érdekében szükségük van, még akkor is, ha e bíróságok az általuk feltett kérdésekben nem jelölik meg kifejezetten ezeket a rendelkezéseket.⁶

31. Következésképpen, még ha a kérdést előterjesztő bíróság formálisan csupán a 2001/23 irányelv 3. és 5. cikkének értelmezésére korlátozta is a kérdéseit, e körülmény nem képezi akadályát annak, hogy a Bíróság e bíróság részére az uniós jognak az előtte folyamatban lévő ügyek elbírálásához hasznos, valamennyi értelmezési szempontját megadja, függetlenül attól, hogy ez a bíróság kérdései megfogalmazásában utalt-e azokra, vagy sem.⁷

32. Ezen ítélkezési gyakorlat fényében, valamint figyelemmel az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban szereplő körülményekre, úgy tűnik számomra, hogy a Bíróságnak át kell fogalmaznia az elé terjesztett kérdést. A kérdést előterjesztő bíróság kérdésének olyan értelmezését javaslom tehát, hogy az lényegében arra irányul, hogy a 2001/23 irányelvet, különösen annak 3. és 4. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy azokkal ellentétes az alapeljárásban szereplőhöz hasonló olyan nemzeti szabályozás, amely a vállalkozásnak az átadó vagy tevékenységei egészének vagy egy részének megőrzése érdekében alkalmazott, bíróság felhatalmazásával átruházással fizetéseképtelenségi eljárás keretében történő átruházása esetén előírja, hogy a kedvezményezett jogosult kiválasztani az általa átvenni kívánt munkavállalókat.

33. E kérdés megválaszolása érdekében álláspontom szerint előzetesen meg kell vizsgálni a 2001/23 irányelv 5. cikke (1) bekezdésének a vállalkozások bíróság felhatalmazásával átruházással fizetéseképtelenségi eljárás keretében történő átruházásaira való alkalmazhatóságát, illetve ebből következően azt, hogy az e rendelkezésből eredő kivétel alkalmazandó-e a jelen ügyben. A munkavállalók jogainak többek között az említett irányelv 3. és 4. cikkében előírt fenntartása a vállalkozásátruházás keretében ugyanis kizárólag akkor érvényesül, ha ez az eljárás nem felel meg az e rendelkezés által megkövetelt feltételeknek.

34. A Bíróság előtt észrevételeket benyújtó felek ellentétes álláspontot képviselnek az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésre adandó választ illetően.

35. Ch. Plessers és a Bizottság lényegében arra hivatkoznak, hogy az alapügyben szereplő átruházás nem felel meg a 2001/23 irányelv 5. cikkének (1) bekezdésében előírt feltételeknek. Úgy vélik, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlatából és különösen a Federatie Nederlandse Vakvereniging és társai ítéletből⁸ az következik, hogy az alapügyben szereplő fizetéseképtelenségi eljárást nem a hitelezők felszámolás révén történő kártalanítása, hanem az érintett vállalkozás tevékenységének megőrzése érdekében indították. Ebből következően úgy vélik, hogy ez az eljárás nem tartozik a 2001/23 irányelv 5. cikke (1) bekezdésének alkalmazási körébe.

36. A belga kormány és a Prefaco ezzel szemben azt állítja, hogy a bíróság felhatalmazásával lefolytatott reorganizációs fizetéseképtelenségi eljárást felszámolási eljárásnak kell tekinteni, valamint hogy ennél fogva az alapeljárásban szereplő átruházás megfelel a 2001/23 irányelv 5. cikkének (1) bekezdésében hivatkozott feltételeknek.

⁶ Lásd: 2016. június 21-i New Valmar ítélet (C-15/15, EU:C:2016:464, 28. pont); 2018. június 28-i Crespo Rey ítélet (C-2/17, EU:C:2018:511, 40. pont).

⁷ Lásd többek között: 2015. július 16-i Abcur ítélet (C-544/13 és C-545/13, EU:C:2015:481, 33. pont); 2017. május 10-i Chavez-Vilchez és társai ítélet (C-133/15, EU:C:2017:354, 48. pont).

⁸ 2017. június 22-i ítélet (C-126/16, EU:C:2017:489).

37. E körülmények között szükségesnek tűnik, mindenekelőtt, hogy bemutassak néhány általános a vállalkozások szerkezetátalakítási folyamatának az Európai Unióban bekövetkező fejlődését illetően. E megfontolások álláspontom szerint nem csak azon szabályozási keret meghatározása céljából hasznosak, amelyben a 2001/23 irányelv elhelyezkedik, hanem azon háttér megértése céljából is, amelybe a szóban forgó eljárás illeszkedik. E megfontolások alapján ezt követően kitérek a 2001/23 irányelv 5. cikke (1) bekezdése alkalmazhatóságának kérdésére, majd azon okokat tárgyalom, amelyek az e cikkben előírt kivételtől való eltérést indokolják. Végül az irányelv 3. és 4. cikkében biztosított munkavállalói jogok védelmi rendszerének terjedelmével foglalkozom.

B. A vállalkozások szerkezetátalakítási folyamatának az Unióban bekövetkező fejlődéséről

38. 1974-ben, a gazdasági válsággal összefüggésben az Európai Unió Tanácsa elfogadott egy állásfoglalást, amely olyan intézkedéscsomagot rögzített, amelyet a Bizottságnak ugyanazon év során kellett a Tanács elé terjesztenie.⁹ Ezen intézkedések között szerepelt két irányelvjavaslat is, amelyek a tagállami jogszabályok közelítését célozták: az első a csoportos létszámcsökkentés terén,¹⁰ a második pedig a vállalkozások tulajdonosváltása, különösen egyesülés esetén a jogok és előnyök fenntartása kapcsán.¹¹ Ezeket az irányelveket a 70-es években a munkavállalók jogainak az évtized elején bekövetkezett gazdasági válság során történt szerkezetátalakításokkal szembeni védelme érdekében alkották meg.¹² A 80-as években elfogadtak egy harmadik irányelvet, a munkáltató fizetéseképtelenségéről szóló 80/987/EGK irányelvet,¹³ így módon kiegészítve a „szerkezetátalakítási irányelveket”. Minden említett irányelv preambulumból kitűnt, hogy a tagállamok között a csoportos létszámleépítés részletszabályait és eljárásait, valamint a szerkezetátalakítások és a munkáltatót fizetéseképtelensége esetén a munkavállalók védelmének mértékét illetően fennmaradó különbségek közvetlen hatással lehetnek a közös piac működésére.

39. A 90-es évek során és a 2000-es évek elején ezeket az irányelveket felülvizsgálták.¹⁴ Az irányelveket érintő módosítások figyelembe vették a szerkezetátalakítások transznacionális léptékét, megerősítve ezek előrejelzési mechanizmusait.¹⁵ Közelebről a 77/187 irányelvet először a 98/50/EK irányelv módosította,¹⁶ majd a 2001/23 irányelv kodifikálta.¹⁷

⁹ Szociális cselekvési programról szóló 1974. január 21-i tanácsi állásfoglalás (HL 1974. C 13., 1. o.).

¹⁰ A csoportos létszámcsökkentésre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 1975. február 17-i 75/129/EGK tanácsi irányelv (HL 1975. L 48., 29. o.).

¹¹ A munkavállalók jogainak a vállalkozások, üzletek vagy ezek részeinek átruházása esetén történő védelmére vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 1977. február 14-i 77/187/EGK tanácsi irányelv (HL 1977. L 61., 26. o.). Ezt az irányelvet a 2001/23 irányelv váltotta fel.

¹² Lásd többek között Blanpain, R., *European Labour Law*, Wolters Kluwer, 2010, 680. o.

¹³ A munkáltató fizetéseképtelensége esetén a munkavállalók védelmére vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 1980. október 20-i tanácsi irányelv (HL 1980. L 283., 23. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 1. kötet, 217. o.).

¹⁴ A 75/129 irányelvet az 1992. június 24-i 92/56/EGK tanácsi irányelv (HL 1992. L 245., 3. o.) módosította, majd a csoportos létszámcsökkentésre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 1998. július 20-i 98/59/EK tanácsi irányelv (HL 1998. L 225., 16. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 3. kötet, 327. o.; helyesbítések: HL 2007. L 59., 84. o.; HL 2014. L 289., 24. o.) kodifikálta. A 80/987 irányelvet több alkalommal lényegesen módosították a 80-as és a 2000-es évek során (lásd az irányelv I. mellékletének A. és B. részét). Az áttekinthetőség és érthetőség érdekében az irányelvet kodifikálta a munkáltató fizetéseképtelensége esetén a munkavállalók védelméről szóló, 2008. október 22-i 2008/94/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2008. L 283., 36. o.).

¹⁵ Lásd a munkavállalók jogainak a vállalkozások, üzletek vagy ezek részeinek átruházása esetén történő védelmére vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 1994. szeptember 8-i tanácsi irányelvtervezet (COM(94) 300 végleges), 3. o. Lásd még Rodière, P., *Droit social de l'Union européenne*, LDGD, 2014, 422. o., valamint Barnard, C., *EU Employment Law*, 4. kiadás, Oxford University Press, 2012, 577. o.

¹⁶ A 77/187 irányelv módosításáról szóló, 1998. június 29-i 98/50/EK tanácsi irányelv (HL 1998. L 201., 88. o.).

¹⁷ Néhány évvel később tették közzé a 2012. január 17-i „Szerkezetátalakítás és felkészülés a változásra: a közelmúlt tapasztalataiból levonható tanulságok” című bizottsági zöld könyvet (COM(2012) 7 végleges; a továbbiakban: zöld könyv). E dokumentumból kitűnik, hogy annak célja többek között az volt, hogy „hozzájárjon azon szinergiák fokozásához, amelyek a szerkezetátalakítással és a változáshoz való alkalmazkodással kapcsolatos kihívások kezelése kapcsán jönnek létre a releváns szereplők között” (2. o.).

40. E három irányelv egyrészt a vállalkozások versenyképesebbé és hatékonyabbá érdekében azok szerkezetátalakításának megkönnyítését, másrészt pedig a szerkezetátalakítási döntések negatív hatásainak kezelését, illetve hatásaik mérséklését célozta.¹⁸ Ily módon ezek az irányelvek hozzájárultak a recesszió sokkhatásának kivédéséhez és a válság során végrehajtott szerkezetátalakítási műveletek kedvezőtlen társadalmi következményeinek enyhítéséhez.¹⁹ Meg kell jegyezni, hogy ezzel összhangban²⁰ a Bizottság nemrégiben a megelőző szerkezetátalakítás kereteiről szóló, a vállalkozások folytonosságának biztosítását előtérbe helyező kultúra megerősítését célzó irányelvtervezetet terjesztett elő.²¹

41. A vállalkozások szerkezetátalakítási folyamatainak mind nemzeti, mind uniós fejlődésének felidézése a kérdést előterjesztő bíróság által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés elemzése céljából lehetővé teszi azon összefüggés teljes megértését, amelybe a 2001/23 irányelv illeszkedik.

1. A 2001/23 irányelv 5. cikkének (1) bekezdésében előírt kivétel alkalmazhatóságáról

a) A kivétel kidolgozása az ítélkezési gyakorlatban

42. A 77/187 irányelv eredetileg nem írt elő kivételt a vállalkozás csődeljárás vagy azzal egyenértékű eljárás keretében történő átruházása esetére. Csak a 98/50 irányelvvel – 77/187 irányelvnek az azóta a 2001/23 irányelv 5. cikkének (1) bekezdésében szereplő 4a. cikke révén – került sor ilyen kivétel beiktatására a 77/187 irányelv szövegébe. A 98/50 irányelv harmadik preambulumbekkezdése szerint az irányelv célja a 77/187 irányelv módosítása, többek között „a Bíróság ítélkezési gyakorlatának fényében”, amelyet most röviden felidézek.²²

43. A Bíróság az Abels ítélettel,²³ a d’Urso és társai ítélettel,²⁴ a Spano és társai ítélettel,²⁵ valamint a Dethier Équipement ítélettel²⁶ alakította ki ezt a 77/187 irányelv által előírt garanciák alóli kivételt. Először, miután emlékeztetett az irányelv céljára, vagyis annak megakadályozására, hogy a belső piac szerkezeti átalakítása hátrányosan érintse a munkavállalókat,²⁷ és e kivételt a csődjog sajátos jellegével

18 Lásd Barnard, C., i. m., 577. o.: „In this respect the Directives were intended both to encourage a greater degree of industrial democracy and to provide an element of social protection.”

19 Lásd: a Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – „A változásra való felkészülésre és a szerkezetátalakításra vonatkozó uniós minőségi keret” (COM(2013) 882 final, 5. o.). Lásd még Barnard, C., i. m., 578. o.

20 A zöld könyvet, valamint az Európai Parlament 2013. január 15-i, a munkavállalók tájékoztatásáról és a velük folytatott konzultációról, a szerkezetátalakítás előrejelzéséről és kezeléséről szóló, az EUMSZ 225. cikkben alapuló állásfoglalásában (más néven: Cercas-jelentés) megfogalmazott felhívást követően a Bizottság a változásra való felkészülésre és a szerkezetátalakításra vonatkozó keretet terjesztett elő, amely a humántőkébe történő beruházást segítené elő, és az emberi erőforrásoknak az Európa 2020 stratégiában említett magas növekedési potenciállal bíró tevékenységek és minőségi munkahelyek felé történő átcsoportosítását eredményezné (COM(2013) 882 final, 3. o.).

21 A megelőző szerkezetátalakítás kereteiről, a második esélyről, a szerkezetátalakítási, fizetéseképtelenségi és mentesítési eljárások hatékonyságának növelését célzó intézkedésekről és a 2012/30/EU irányelv módosításáról szóló európai parlamenti és tanácsi irányelvre vonatkozó javaslat, COM(2016) 723 final. E javaslat (1), (2) és (12) preambulumbekkezdéséből kitűnik, hogy annak célja többek között azon akadályok eltávolítása a tőke szabad mozgása és a letelepedés szabadsága jogának gyakorlása előtt, amelyek a megelőző szerkezetátalakításra, fizetéseképtelenségre és második esélyre vonatkozó eljárásokról szóló nemzeti jogszabályok közötti eltérésekből származnak. E nézőpontból e javaslat kiemeli, hogy a jövőbeni irányelv biztosítja a pénzügyi nehézségekkel küzdő életképes vállalkozások számára a hatékony megelőző szerkezetátalakítási keretekhez való hozzáférést, ami lehetővé teszi számukra, hogy folytassák működésüket.

22 Lásd: Mengozzi főtanácsnok Federatie Nederlandse Vakvereniging és társai ügyre vonatkozó indítványa (C-126/16, EU:C:2017:241, 41–48. pont).

23 1985. február 7-i ítélet (135/83, EU:C:1985:55). Ez az ügy egy holland csődjog által szabályozott csődeljárás keretében történt vállalkozásátruházást érintett. Lásd még: 1985. február 7-i Wendelboe és társai ítélet (19/83, EU:C:1985:54, 10. pont); 1985. február 7-i Botzen és társai ítélet (186/83, EU:C:1985:58, 9. pont); 1985. február 7-i Industriebond FNV és Federatie Nederlandse Vakbeweging ítélet (179/83, EU:C:1985:57, 7. pont).

24 1991. július 25-i ítélet (C-362/89, EU:C:1991:326). Ebben az ítéletben a Bíróság a 77/187 irányelv alkalmazhatóságáról döntött a vállalkozások olasz jogszabály szerinti rendkívüli vagyonkezelési eljárása esetében.

25 1995. december 7-i ítélet (C-472/93, EU:C:1995:421). Ebben az ügyben a Bíróságnak a 77/187 irányelv alkalmazhatóságáról kellett döntenie egy olyan vállalkozás átruházása esetében, amelynek válsághelyzetét megállapították az olasz jogszabály alapján. Ugyanezen jogszabályt illetően lásd: 2009. június 11-i Bizottság kontra Olaszország ítélet (C-561/07, EU:C:2009:363).

26 1998. március 12-i ítélet (C-319/94, EU:C:1998:99). Ez az ügy a 77/187 irányelv alkalmazhatóságára vonatkozott a társaságok belga felszámolási eljárása során történt vállalkozásátruházás esetén.

27 1985. február 7-i Abels ítélet (135/83, EU:C:1985:55, 14. és 18. pont). Lásd még: 1991. július 25-i d’Urso és társai ítélet (C-362/89, EU:C:1991:326, 23. pont).

igazolta, a Bíróság megállapította, hogy a 77/187 irányelv nem alkalmazható „vállalkozások [...] olyan helyzetben történő átruházása esetében, amelyben az átadóval szemben csődeljárás van folyamatban, amelynek célja az illetékes igazságügyi hatóság felügyelete mellett az átadó vagyonának felszámolása”²⁸, anélkül azonban, hogy sértené a tagállamok azon lehetőségét, hogy az említett irányelv elveit önállóan alkalmazzák az ilyen átruházásra.²⁹ A Bíróság kimondta, hogy a 77/187 irányelv mindazonáltal alkalmazható a vállalkozások olyan, a kifizetések felfüggesztésére irányuló eljárás keretében történő átruházására, amely „megelőzi a csődeljárást, korlátozottabb hatályú bírói felülvizsgálattal jár, továbbá elsősorban a vagyon megőrzésére és adott esetben a vállalkozás tevékenységének jövőbeni folytatására irányul”³⁰.

44. A Bíróság ezt követően kimondta, hogy figyelemmel a tagállamok jogrendszerei közötti nemzeti eltérésekre, a bíróság által az eljárás vonatkozásában gyakorolt felülvizsgálat terjedelmére vonatkozó szempont önmagában nem teszi lehetővé a 77/187 irányelv hatályának meghatározását.³¹ A Bíróság megállapította, hogy ebből következően amikor azt kell megállapítani, hogy valamely vállalkozásnak közigazgatási vagy bírósági eljárásban történő értékesítése esetén alkalmazható-e a 77/187 irányelv, legfőbb szempontként *a szóban forgó eljárás célját* kell figyelembe venni.³² Ez alapján a Bíróság úgy vélte, hogy amennyiben az átruházás olyan eljárás keretében valósult meg, amelynek célja a hitelezők követeléseinek együttes kielégítése érdekében az adós *vagyonának felszámolása* volt, az nem tartozik a 77/187 irányelv hatálya alá, valamint hogy ezzel szemben, ha az átruházás olyan eljárás keretében történt, amelynek „elsődleges célja” a *vállalkozás megszakítás nélküli tevékenységének* biztosítása, akkor az ezen irányelv hatálya alá tartozik.³³

45. A Bíróság a későbbiekben megerősítette ezt a szempontot és kimondta, hogy amennyiben az említett eljárás annak elősegítésére irányul, hogy a későbbi folytatás érdekében fennmaradjon a vállalkozás tevékenysége, és a csődeljárásokkal ellentétben nem jár bírósági felülvizsgálattal, sem a vállalkozás vagyonára vagy a kifizetések felfüggesztésére vonatkozó közigazgatási intézkedéssel, akkor ezen eljárás gazdasági és szociális célja nem indokolhatja, illetve igazolhatja, hogy amennyiben a vállalkozást részben vagy egészben átruházzák, „munkavállalóit megfosszák [a 77/187 irányelvben] elismert jogaiktól”³⁴.

46. Végül az eljárás céljára vonatkozó szempontot a Bíróság kiegészítette a „szóban forgó eljárás jellemzői” figyelembevételének kiegészítő szempontjával. Ily módon kimondta, hogy „ugyanakkor figyelembe kell venni [ezen] eljárás jellemzőit – különösen amennyiben arra vonatkoznak, hogy a vállalkozás tevékenysége folytatódjon-e, vagy sem –, valamint a 77/187 irányelv céljait is”³⁵.

47. Az ítélezési gyakorlat ezen, a Bíróság által kialakított és a 2001/23 irányelv 5. cikkének (1) bekezdése által kodifikált elveire figyelemmel kell értelmezni az e rendelkezésben szereplő kivételt.

28 1985. február 7-i Abels ítélet (135/83, EU:C:1985:55, 16., 23. és 30. pont). Lásd még: 1991. július 25-i d’Urso és társai ítélet (C-362/89, EU:C:1991:326, 23. pont).

29 1985. február 7-i Abels ítélet (135/83, EU:C:1985:55, 30. pont).

30 1985. február 7-i Abels ítélet (135/83, EU:C:1985:55, 28–30. pont), lásd még Mengozzi főtanácsnoknak a Federatie Nederlandse Vakvereniging és társai ügyre vonatkozó indítványát (C-126/16, EU:C:2017:241; 44. pont).

31 Lásd: 1991. július 25-i d’Urso és társai ítélet (C-362/89, EU:C:1991:326, 25. pont).

32 Lásd: 1991. július 25-i d’Urso és társai ítélet (C-362/89, EU:C:1991:326, 26. pont). Lásd még: 1995. december 7-i Spano és társai ítélet (C-472/93, EU:C:1995:421, 24. pont). Meg kell jegyezni, hogy a fent hivatkozott d’Urso ítéletben a szóban forgó eljárás célja az volt, hogy olyan egységyt biztosítsanak a vállalkozás számára, amely lehetővé teszi tevékenységének jövőbeni folytatását (32. pont). A fent hivatkozott Spano ítéletben a követett cél a vállalkozás működtetésének a termelési tevékenység jelentős megszakítása nélküli fenntartása volt, ily módon elősegítve annak későbbi átvételét (27. és 28. pont).

33 1991. július 25-i d’Urso és társai ítélet (C-362/89, EU:C:1991:326, 31. és 32. pont). Lásd még: Van Gerven főtanácsnok d’Urso és társai ügyre vonatkozó indítványa (C-362/89, EU:C:1991:228, 25. pont).

34 1995. december 7-i Spano és társai ítélet (C-472/93, EU:C:1995:421, 24–30. pont). Lásd még: 1991. július 25-i d’Urso és társai ítélet (C-362/89, EU:C:1991:326, 31. és 32. pont).

35 1998. március 12-i Dethier Équipement ítélet (C-319/94, EU:C:1998:99, 25–31. pont). Ebben az ügyben a Bíróság megállapította, hogy noha a szóban forgó eljárás a vagyon felszámolására irányult, egy felszámolás alatt álló vállalkozás helyzete számos ponton jelentősen eltér azokétól, amelyek csődeljárás alatt állnak, többek között a felszámoló kinevezése és feladatai terén. E különbségeket illetően lásd ezen ítélet 9. pontját. Lásd még: 1998. november 12-i Europièces ítélet (C-399/96, EU:C:1998:532, 26., 31. és 32. pont), amelyben a Bírósága belga jog szerinti végelszámolási eljárásra alkalmazta a 1998. március 12-i Dethier Équipement ítéletben (C-319/94, EU:C:1998:99) kialakított szempontokat.

2. A 2001/23 irányelv 5. cikke (1) bekezdésének értelmezése

48. Azt követően, hogy a 2001/23 irányelv 5. cikkének (1) bekezdésében kodifikálták az előző pontokban hivatkozott ítélkezési gyakorlatbeli elveket, a Bíróság első alkalommal a 2017. június 22-i *Federatie Nederlandse Vakvereniging és társai* ítéletben³⁶ értelmezte e rendelkezést. Ebben az ítéletben a Bíróság a 2001/23 irányelv alkalmazhatóságáról döntött egy olyan vállalkozásátruházás esetében, amelyre egy holland jog szerinti „pre-pack” eljárással összefüggésben megindított csődeljárással összefüggésben került sor, és amelyet a csődeljárás megindítása előtt készítettek elő.³⁷

49. Ebben az összefüggésben a Bíróság először emlékeztetett arra, hogy a 2001/23 irányelv (3) preambulumbekkezdéséből kitűnik, hogy az irányelv célja, hogy a vállalkozások átruházása esetén különösen jogaik védelmének biztosítása útján védje a munkavállalókat. Ennek érdekében egyrészt ezen irányelv 3. cikke (1) bekezdésének első albekezdése előírja, hogy az átadót megillető, a vállalkozás átruházásának napján fennálló munkaszerződésből vagy munkaviszonyból eredő jogok és kötelezettségek – ezen átruházás folytán – átszállnak a kedvezményezettre. Másrészt a 2001/23 irányelv 4. cikkének (1) bekezdése védi a munkavállalókat az átadó vagy a kedvezményezett által pusztán az említett átruházás alapján végrehajtott elbocsátástól. A Bíróság arra is emlékeztetett, hogy ettől eltérően a 2001/23 irányelv 5. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy amennyiben a tagállamok másként nem rendelkeznek, a 3. és a 4. cikkben előírt védelmi rendszer nem vonatkozik az e rendelkezésben kifejtett feltételek szerint végbemenő vállalkozásátruházásra.³⁸

50. A Bíróság másodszor megvizsgálta, hogy a jelen ügyben szereplő eljárás megfelel-e a 2001/23 irányelv 5. cikkének (1) bekezdésében előírt feltételeknek. Ily módon, annak megállapítását követően, hogy a nemzeti szabályozás szerinti „pre-pack” ügyletet a fizetéseképtelenné nyilvánítás előtt készítették elő, de azt követően valósították meg, valamint hogy ennél fogva ezen ügylet alkalmas arra, hogy a 2001/23 irányelv 5. cikkének (1) bekezdése szerinti „csődeljárás” fogalmába tartozzon, a Bíróság mindazonáltal úgy ítélte meg, hogy mivel ezen ügylet fő célkitűzése az érintett csődben lévő vállalkozás folytonosságának biztosítása, ezért az nem felel meg azon feltételnek, amely szerint ezen eljárást az átadó vagyonának felszámolása céljából kell megindítani. E tekintetben a Bíróság kimondta, hogy pusztán az a körülmény, hogy az említett „pre-pack” ügylet a hitelezői követelések kielégítésének maximalizálására is irányulhat, nem alkalmas arra, hogy azt az átadó vagyonának felszámolása céljából a 2001/23 irányelv 5. cikkének (1) bekezdése értelmében megindított eljárásá változtassa át. A Bíróság továbbá úgy vélte, hogy ezen ügylettel összefüggésben az, hogy a kirendelni tervezett csődgondnok, valamint a kirendelni tervezett felszámoló bíró felett semmilyen hatóság nem gyakorolt felügyeletet, nem felel meg az illetékes hatóság általi felügyeletre vonatkozó, a 2001/23 irányelv 5. cikkének (1) bekezdésében előírt feltételnek.³⁹

51. E körülményekre figyelemmel a Bíróság megállapította, hogy az ilyen „pre-pack” ügylet nem felel meg minden, e rendelkezésben előírt feltételnek, és hogy ebből következően nem lehet eltérni a 2001/23 irányelv 3. és 4. cikkében előírt védelmi rendszertől.⁴⁰

³⁶ C-126/16, EU:C:2017:489.

³⁷ Az ilyen „pre-pack” ügylet a vállalkozás átruházásának minden részletre kiterjedő előkészítésére irányul annak érdekében, hogy a vállalkozás életképes egységei a csődeljárás megindítása után gyorsan újraindulhassanak, szem előtt tartva a vállalkozás tevékenységének a csődeljárás megindításának időpontjában történő drasztikus megszüntetése következtében fellépő törés elkerülését, megőrizve továbbá az említett vállalkozás értékét és a munkahelyeket. 2017. június 22-i *Federatie Nederlandse Vakvereniging és társai* ítélet (C-126/16, EU:C:2017:489, 49. pont).

³⁸ Lásd: 2017. június 22-i *Federatie Nederlandse Vakvereniging és társai* ítélet (C-126/16, EU:C:2017:489, 38–40. pont). Ami a jelen ügyet illeti, meg kell jegyezni, hogy az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból nem tűnik ki, hogy a szóban forgó tagállam a 2001/23 irányelv 5. cikke (1) bekezdésének alkalmazását igazoló körülmények között élt volna azon lehetőséggel, hogy alkalmazza a munkavállalók védelmének az említett irányelv 3. és 4. cikkében kialakított rendszerét, amit a kérdést előterjesztő bíróságnak kell megvizsgálnia. Következésképpen e rendelkezés alkalmazandó az alapeljárásban szereplőhöz hasonló helyzetben, azzal a feltétellel azonban, hogy a hivatkozott eljárás megfelel az e rendelkezésben rögzített feltételeknek (lásd a 42. és 43. pontot), amit a későbbiekben fogok elemezni. Lásd az említett irányelv 5. cikkének (2) és (3) bekezdését. E rendelkezéseket illetően lásd: 2015. január 28-i *Gimnasio Deportivo San Andrés* végzés (C-688/13, EU:C:2015:46, 55. pont)

³⁹ Lásd: 2017. június 22-i *Federatie Nederlandse Vakvereniging és társai* ítélet (C-126/16, EU:C:2017:489, 46–57. pont).

⁴⁰ Lásd: 2017. június 22-i *Federatie Nederlandse Vakvereniging és társai* ítélet (C-126/16, EU:C:2017:489, 58. pont).

52. Ily módon a Bíróság megerősítette a korábbi ítélkezési gyakorlatában kialakított értelmezési elveket,⁴¹ hozzáigazítva azokat – többek között az állami felügyelet mértékét illetően⁴² – a szóban forgó holland jog szerinti „pre-pack” ügylet sajátosságaihoz, valamint a szóban forgó eljárás által követett célkitűzésekhez, amelyeket a Bíróság elsődleges szempontnak tekintett, anélkül hogy ezen eljárásban figyelembe vette volna az ezen ügylet részletszabályaira vonatkozó másodlagos szempontot.⁴³

3. A 2001/23 irányelv 3. és 4. cikkében előírt munkavállaló-védelmi rendszer alkalmazhatósága a vállalkozás bíróság felhatalmazásával lefolytatott reorganizációs fizetéseképtelenségi eljárás keretében történő átruházására

53. A fenti megfontolások fényében most megvizsgálom, hogy a vállalkozás alapeljárásban szereplőhöz hasonló, bíróság felhatalmazásával lefolytatott reorganizációs fizetéseképtelenségi eljárás keretében történő átruházása a 2001/23 irányelv 5. cikkének (1) bekezdésében szereplő kivétel hatálya alá tartozik-e, vagy sem, és hogy ebből következően munkavállalók védelmének az ezen irányelv 3. és 4. cikkében előírt rendszere alkalmazható-e az ilyen helyzetre, vagy sem. Azt kell tehát megvizsgálni, hogy az alapeljárásban szereplő eljárás megfelel-e a 2001/23 irányelv 5. cikkének (1) bekezdésében rögzített együttesen teljesítendő feltételeknek.⁴⁴

54. E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy e rendelkezést szükségszerűen megszorítóan kell értelmezni, mivel az főszabály szerint nem teszi lehetővé a munkavállalók védelmi rendszerének alkalmazását bizonyos vállalkozásátruházások esetén, és így elszakad a 2001/23 irányelv fő célkitűzésétől.⁴⁵

a) Előzetes megjegyzések

55. Az alapeljárás feleinek egyike sem állította, hogy a bíróság felhatalmazásával lefolytatott reorganizációs fizetéseképtelenségi eljárás csődeljárásnak lenne tekinthető.⁴⁶ Mindazonáltal a Prefaco előadta, hogy a WCO által előírt eljárás „a csőddel szembeni ideiglenes védőbástya”, valamint hogy erős hasonlóság áll fenn az utóbbi és az alapeljárásban szereplő eljárás között.

56. A belga kormány előadja, hogy a bíróság felhatalmazásával lefolytatott reorganizációs fizetéseképtelenségi eljárást kifejezetten a belgiumi felszámolási eljárások között sorolja fel az 1346/2000/EK rendelet⁴⁷ B. melléklete és hogy ebből következően, mivel ezen eljárás jellege az említett mellékletben rögzítésre került, az említett eljárás a 2001/23 irányelv 5. cikke (1) bekezdésének hatálya alá tartozik.

41 Lásd a jelen indítvány 42–47. pontját.

42 A Bíróság kiemelte, hogy a Bíróságnak benyújtott iratokból kitűnik, hogy a „pre-pack” ügyletet nem a bíróság felügyelete alatt viszik végbe, hanem azt a vállalkozás vezetősége valósítja meg, aki a tárgyalásokat vezeti és meghozza a csődeljárás alatt álló vállalkozás eladását előkészítő döntéseket (54. pont).

43 E másodlagos szempontot illetően lásd: 1998. március 12-i Dethier Équipement ítélet (C-319/94, EU:C:1998:99, 25–31. pont). Lásd még a jelen indítvány 46. pontját.

44 Lásd: 2017. június 22-i Federatie Nederlandse Vakvereniging és társai ítélet (C-126/16, EU:C:2017:489, 44. pont).

45 Lásd: 2017. június 22-i Federatie Nederlandse Vakvereniging és társai ítélet (C-126/16, EU:C:2017:489, 41. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

46 Úgy tűnik, kizárólag a Bizottság képvisel főszabály szerint ilyen álláspontot írásbeli észrevételeiben, amelyekből kitűnik, hogy „a bíróság felhatalmazásával történő átruházást [...] csődeljárásnak kell tekinteni”. A tárgyaláson ugyanakkor a Bizottság kijelentette, hogy észrevételeibe elírás csúszott, ami olyan benyomást kelthetett, hogy ezt az álláspontot képviseli, és kiemelte, hogy észrevételeinek 28. pontját a következőképpen kell értelmezni: „[A] bíróság felhatalmazásával történő átruházást *nem* lehet csődeljárásnak tekinteni [...]”. (Kiemelés tőlem).

47 A 2011. június 9-i 583/2011/EU tanácsi végrehajtási rendelettel (HL 2011. L 160., 52. o.) módosított, a fizetéseképtelenségi eljárásról szóló, 2000. május 29-i 1346/2000/EK tanácsi rendelet (HL 2000. L 160., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 1. kötet, 191. o.; helyesbítés: HL 2006. L 234., 43. o.; a továbbiakban: 1346/2000 rendelet). A Prefaco hivatkozik továbbá az 1346/2000 rendelet A. és C. mellékletére; a C. melléklet kimondja, hogy az alapeljárásban szereplő eljárás keretében kijelölt bírósági megbízott csődgondnoknak tekintendő.

57. Nem osztom ezt az álláspontot. Úgy vélem, hogy nem meghatározó az alapeljárásban szereplő eljárás felszámolási eljárásnak minősítése szempontjából, hogy az alapügyben szereplő eljárást megemlíti az 1346/2000 rendelet B. melléklete.

58. E tekintetben először emlékeztetni kell arra, hogy az uniós nemzetközi magánjog által előírt bírósági joghatóságra és alkalmazandó jogra vonatkozó szabályok semmiképpen sem befolyásolják a nemzeti jog anyagi jogi rendelkezéseit. Az 1346/2000 rendelet azon jogi keret részét képezi, amelyet az Unió a polgári és kereskedelmi ügyekben folytatott, határokon átnyúló hatású igazságügyi együttműködés kialakítása érdekében alkotott meg, míg a 2001/23 irányelv az anyagi jog rendelkezéseit harmonizálja és főszabály szerint valamennyi vállalkozásátruházásra alkalmazandó. Ennélfogva ezen irányelv az Unión belüli vállalkozásátruházások keretében a munkavállalók védelmének „univerzális standardját” alakítja ki.⁴⁸ Másodszor, ha egy fizetéseképtelenségi vagy felszámolási eljárás szerepel az 1346/2000 rendelet A. vagy B. mellékletében, akkor azt az e rendelet hatálya alá tartozó eljárásnak kell tekinteni és ebből következően kizárólag „e rendelet alkalmazása céljából” fizetéseképtelen vagy felszámolási helyzetnek.⁴⁹

59. A jelen esetben, amint az a jelen indítvány 7. pontjából kitűnik, amennyiben a bíróság nem döntött a fizetéseképtelenségi eljárás lefolytatása iránti kérelemről, az adós nem nyilvánítható fizetéseképtelenné, valamint társaság esetében nem kerülhet sor bírósági megszüntetésére. Következésképpen mivel a jelen indítvány 42–51. pontjában megvizsgált ítélkezési gyakorlat fényében az ilyen eljárás – bár nem rendszeresen, de – csődöt eredményezhet, az nem felel meg azon feltételnek, amely szerint az átadónak csődeljárás vagy ezzel egyenértékű eljárás alatt kell állnia,⁵⁰ és ennélfogva nem tartozhat a 2001/23 irányelv 5. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „csődeljárás” fogalma alá.⁵¹

60. Most azt fogom megvizsgálni, hogy az alapeljárásban szereplő eljárás megfelel-e a 2001/23 irányelv 5. cikkének (1) bekezdésében előírt feltételnek.

b) Az átadónak csődeljárás vagy ezzel egyenértékű más olyan fizetéseképtelenségi eljárás alatt kell állnia, amely az átadó vagyonának felszámolása céljából indult

61. A 2001/23 irányelv 5. cikkének (1) bekezdése szerint az átadónak csődeljárás vagy ezzel egyenértékű más olyan fizetéseképtelenségi eljárás alatt kell állnia, amely vagyonának felszámolása céljából indult. E tekintetben – ahogy az a Bíróság ítélkezési gyakorlatából következik – e feltételnek nem felel meg az érintett vállalkozás tevékenységeinek folytatására irányuló eljárás.⁵²

48 Az uniós jogi fogalma koherenciájáról lásd: a Pillar Securitisation ügyre vonatkozó 2019. január 22-i indítványom (C-694/17, EU:C:2019:44, 49. és 50. pont).

49 Lásd: 2012. november 22-i Bank Handlowy és Adamiak ítélet (C-116/11, EU:C:2012:739, 34. és 35. pont). Ebben az ítéletben a Bíróság azt mondta ki, hogy a francia sauvegarde-eljárás azért tartozik az 1346/2000 rendelet hatálya alá, mert szerepel a rendelet A. mellékletébe felvett eljárások között. Márpedig egyes szerzők kifejezték kétségeiket azzal kapcsolatban, hogy ez az eljárás megfelel-e az említett rendelet 1. cikkének (1) bekezdésében rögzített feltételeknek. Lásd többek között Jault-Seske, F., „Le règlement 2015/848: le vin nouveau et les vieilles outre”, *Revue critique de droit international privé*, 2016, 21. o., 18. pont; Burkhard, H., Oberhammer, P., Bariatti, S., Koller, Ch., Björn, L., Requejo Isidro, M., Villata, F. C. (szerk.), *The Implementation of the New Insolvency Regulation: Improving Cooperation and Mutual Trust*, Nomos, 2017, 65. o.

50 A Ch. Plessers észrevételeiben hivatkozott nagyszámú belga jogtudományi írásból kitűnik, hogy a bíróság felhatalmazásával történő átruházásra „a csőd előtt kerül sor és annak éppen az a célja, hogy elkerülje e szélsőséges határozatot”. Lásd e tekintetben Vandersnickt, C., *Overgang van onderneming krachtens overeenkomst. Het materieel toepassingsgebied van de richtlijn 2001/23/EG*, „Sociale praktijkstudies” sorozat, Malines, Wolters-Kluwer, 2015, 116. o.

51 Ch. Plessers írásbeli észrevételeiből kitűnik, hogy az előkészítő munkálatokban és a belga jogtudományban mindig is elfogadott volt, hogy az alapeljárásban szereplő eljárás nem minősül felszámolási eljárásnak, hanem azt „a csőd alternatívájaként fogják fel”. Lásd: Doc Parl., Chambre, 2007, DEC 52 0160/001, 7. o. Ez a Bírósághoz benyújtott iratokban hivatkozott dokumentum, illetve a Bizottság által a tárgyalás során hivatkozott, szerkezetátalakítási eljárásokkal foglalkozó hivatalos honlap elérhető a következő címen: <http://socialsante.wallonie.be/surendettement/professionnel/?q=procedures-restructuration-reorganisation>. Lásd még: Doc. Parl., Chambre, 2008-09, DOC 52-0160/055, 32. o.

52 Lásd különösen: 1991. július 25-i d'Urso és társai ítélet (C-362/89, EU:C:1991:326, 31. és 32. pont); 1995. december 7-i Spano és társai ítélet (C-472/93, EU:C:1995:421, 25. pont); 2017. június 22-i Federatie Nederlandse Vakvereniging és társai ítélet (C-126/16, EU:C:2017:489, 47. pont).

62. E két eljárástípus közötti különbséget illetően a Bíróság kimondta, hogy az eljárás akkor irányul a tevékenység folytatására, ha célja az, hogy megőrizték a vállalkozás vagy életképes egységei működőképességét. Ezzel szemben a vagyon felszámolására irányuló eljárás a hitelezői követelések együttes kielégítésének maximalizálására irányul. Noha nem kizárt, hogy az adott eljárások e két célkitűzése között átfedés legyen, a vállalkozás tevékenységeinek folytatására irányuló eljárás fő célkitűzése továbbra is mindenképpen az érintett vállalkozás folytonosságának biztosítása.⁵³

63. Annak eldöntése érdekében, hogy a jelen ügyben az átadónak csődeljárás vagy ezzel egyenértékű más olyan fizetésektelenségi eljárás alatt kell állnia, amely vagyonának felszámolása céljából indult, a következő körülményeket kell figyelembe venni.

64. Először is a belga kormány írásbeli észrevételeiből kitűnik, hogy a WCO 23. cikke szerint a fizetésektelenségi eljárás akkor nyílik meg, amikor a vállalkozás működésének folyamatossága kerül veszélybe. E rendelkezés szerint e folytonosság veszélyeztetését minden esetben vélelmezni kell, ha a veszteségek eredményeként a nettó eszközök a társasági tőke fele alá csökkentek. A WCO 16. cikkének megfelelően ezen eljárás célja, hogy bíró felügyelete alatt biztosítsa „a nehéz helyzetben lévő vállalkozás része vagy egésze üzletmenetének és tevékenységeinek *folytonosságát*”. Az eljárás lehetővé teszi, hogy több hónapnyi haladékot biztosítsanak azon munkáltató számára, amelynek vállalkozását e jogszabály értelmében „nehéz helyzetben levőnek” nyilvánították, vagy azért, hogy lehetővé tegyék az egyezség megkötését, vagy azért, hogy beszerezzék a hitelezők hozzájárulását a szerkezetátalakítási tervhez, vagy pedig azért, hogy lehetővé tegyék a bíróság felhatalmazásával történő átruházást, mint a jelen ügyben is. Ezenkívül, amint az a WCO 22. cikkéből következik, e haladék lehetővé teszi a munkáltató számára, hogy átszervezze magát, miközben védelmet élvez hitelezői végrehajtási intézkedéseivel, különösen társasága csődjének megállapításával szemben.⁵⁴

65. Másodszor hangsúlyozni kell, hogy a kérdést előterjesztő bíróság kiemeli, hogy a WCO 59. cikke (1) bekezdése első albekezdésének megfelelően a bíróság felhatalmazásával lefolytatott reorganizációs fizetésektelenségi eljárás „a vállalkozás vagy tevékenységei egészének vagy valamely részének” átruházására irányul és azt bíróság rendelheti el „[az említett tevékenységek] fenntartása érdekében, amennyiben az adós a fizetésektelenségi eljárás iránti kérelmében vagy később az eljárás során ahhoz hozzájárul”⁵⁵.

66. Harmadszor és utoljára fontos megállapítani, amint arra a kérdést előterjesztő bíróság is rámutat, hogy a jelen ügyben egyértelmű, hogy a rechtbank van Koophandel te Hasselt (hasselti kereskedelmi bíróság) rendelte el a WCO 59. cikke (1) bekezdésének első albekezdése alapján az Echo vállalkozás vagy tevékenységei egészének vagy valamely részének fenntartása érdekében a bíróság felhatalmazásával történő átruházást.

67. Ennélfogva megállapítom, hogy az ilyen eljárást úgy kell tekinteni, mint amelynek elsődleges célja a nehéz helyzetben lévő vállalkozás folytonosságának teljes vagy részleges biztosítása, és ennélfogva az a jelen indítvány 44. és 50. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatnak megfelelően nem tartozhat a 2001/23 irányelv 5. cikke (1) bekezdésének hatálya alá.

⁵³ Lásd: 2017. június 22-i Federatie Nederlandse Vakvereniging és társai ítélet (C-126/16, EU:C:2017:489, 48. pont). Lásd még: Mengozzi főtanácsnok Federatie Nederlandse Vakvereniging és társai ügyre vonatkozó indítványa (C-126/16, EU:C:2017:241, 57. pont).

⁵⁴ Lásd a jelen indítvány 11. pontját.

⁵⁵ Lásd a jelen indítvány 11. és 12. pontját. (Kiemelés tőlem).

c) A csődeljárásnak vagy ezzel egyenértékű más olyan fizetéseptelenségi eljárásnak hatóság felügyelete alatt kell zajlania

68. A 2001/23 irányelv 5. cikkének (1) bekezdésében előírt harmadik feltételt illetően rámutatok, hogy a Bíróság elé terjesztett iratokból kitűnik, hogy a WCO 60. cikkének megfelelően az átruházást elrendelő ítélet kijelöl egy bírósági megbízottat, akinek feladata az átruházás megszervezése és lebonyolítása „az adós nevében”.⁵⁶ E körülmények között úgy vélem, hogy az ilyen korlátozott mértékű felügyelet nem felelhet meg a 2001/23 irányelv 5. cikkének (1) bekezdésében előírt, ilyen hatóság felügyeletére vonatkozó feltételnek.⁵⁷

69. A fentiekből az következik, hogy az alapeljárásban szereplőhöz hasonló bíróság felhatalmazásával lefolytatott reorganizációs fizetéseptelenségi eljárás nem felel meg a 2001/23 irányelv 5. cikkének (1) bekezdésében előírt valamennyi feltételnek, amelyeket a kérdést előterjesztő bíróságnak kell megvizsgálnia, valamint hogy ebből következően nem lehet eltérni az ezen irányelv 3. és 4. cikkéből következő védelmi rendszertől.

C. A 2001/23 irányelv 3. és 4. cikkének fényében a kedvezményezett azon lehetőségéről, hogy kiválassza azon munkavállalókat, akiket át kíván venni

70. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy a WCO 61. cikkének (4) bekezdése értelmében a kedvezményezett kiválaszthatja azon munkavállalókat, akiket át kíván venni, feltéve hogy egyrészt döntése műszaki, gazdasági vagy szervezeti jellegű okokon alapul, másrészt pedig nem valósít meg tiltott megkülönböztetést. E rendelkezésre figyelemmel felmerül a kérdés, hogy a 2001/23 irányelv 3. és 4. cikke lehetővé teszi-e a kedvezményezett számára, amint az a WCO 61. cikkének (4) bekezdéséből következik, hogy kiválassza, hogy mely munkavállalókat kívánja átvenni.

71. E kérdés megválaszolása érdekében először emlékeztetni kell arra, amint azt a Bíróság több alkalommal megállapította, hogy a 2001/23 irányelv arra irányul, hogy a vállalkozás vezetésének változása esetén biztosítsa a munkavállalók jogainak fenntartását, lehetővé téve számukra, hogy ugyanolyan feltételekkel maradhassanak az új munkáltató alkalmazásában, mint amilyenekben az átadóval megállapodtak.⁵⁸ Ezen irányelv célja – amennyire lehetséges – a munkaszerződés, illetve a munkaviszony módosítás nélküli folytatásának biztosítása a kedvezményezettrel annak megakadályozása érdekében, hogy az érintett munkavállalók pusztán az átruházás tényéből adódó kedvezőtlenebb helyzetbe kerüljenek.⁵⁹ Ezenkívül, amint azt a Bíróság már megállította, mivel e védelem közrendi jellegű és ebből következően nem tartozik a munkaszerződés feleinek rendelkezési körébe, az irányelv szabályait, többek között a munkavállalók átruházás miatti elbocsátásával szembeni védelmére vonatkozó szabályokat feltétlen érvényesülést követelő rendelkezéseknek kell tekinteni, abban az értelemben, hogy azoktól a munkavállalók hátrányára eltérni nem lehet.⁶⁰

⁵⁶ Lásd a jelen indítvány 8. pontját. Noha ugyanis a bíróság nevezi ki, e megbízott „a hitelező jogait figyelembe véve elsősorban a vállalkozás tevékenysége egészének vagy egy részének fenntartására ügyelve” keres és kér ajánlatokat (a WCO 62. cikkének első bekezdése). Több hasonló ajánlat esetén a bírósági megbízott azt részesíti előnyben, amely megtárgyalt szociális megállapodás révén garantálja a foglalkoztatás fenntartását (a WCO 62. cikkének második bekezdése).

⁵⁷ Lásd: 1985. február 7-i Abels ítélet (135/83, EU:C:1985:55, 28. pont). Lásd még a jelen indítvány 43. pontját.

⁵⁸ Lásd: 2008. november 27-i Juuri ítélet (C-396/07, EU:C:2008:656, 28. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

⁵⁹ Lásd: 1987. december 17-i Ny Mølle Kro ítélet (287/86, EU:C:1987:573, 25. pont); 2005. május 26-i Celtec ítélet (C-478/03, EU:C:2005:321, 26. pont); 2018. augusztus 7-i Colino Sigüenza ítélet (C-472/16, EU:C:2018:646, 48. pont).

⁶⁰ Lásd: 1988. február 10-i Foreningen af Arbejdsledere i Danmark ítélet (324/86, EU:C:1988:72, 14. pont): „Ebből következik, hogy a munkavállalóknak nincs joguk lemondani [...] az irányelv által biztosított [jogaikról], és hogy e jogok csökkentése nem elfogadható még az ő beleegyezésükkel sem” (15. pont). Lásd még: 1996. november 14-i Rotsart de Hertaing ítélet (C-305/94, EU:C:1996:435, 17. pont), valamint 1998. március 12-i Dethier Équipement ítélet (C-319/94, EU:C:1998:99, 40. pont).

72. Mindemellett arra is emlékeztetni kell, hogy amint az magából a 2001/23 irányelv 3. cikke (1) bekezdése első albekezdésének szövegéből következik, az irányelv által biztosítani kívánt védelem csak az átruházás időpontjában munkaszerződéssel vagy munkaviszonnal rendelkező munkavállalókra vonatkozik.⁶¹ Következésképpen ezzel ellentétes különös rendelkezés hiányában „kizárólag azok a munkavállalók hivatkozhatnak a 2001/23 irányelvre, akik munkaszerződése vagy munkaviszonya fennállt az átruházás időpontjában. A munkaszerződés vagy a munkaviszony ezen időpontban való fennállását vagy annak hiányát a nemzeti jog alapján kell értékelni, figyelemmel azonban arra, hogy az említett irányelvnek az átruházás esetén az elbocsátással szemben a munkavállalók számára biztosított védelemre vonatkozó kötelező szabályait tiszteletben tartsák”⁶².

73. A jelen esetben a kérdést előterjesztő bíróság rámutat egyrészt arra, hogy az átruházás időpontját 2013. április 22-ben jelölték meg,⁶³ másrészt pedig arra, hogy Ch. Plessers munkaszerződése 2013. április 24-én szűnt meg. E bíróság kiemeli, hogy „[n]em lehet kétség azzal kapcsolatban, hogy Ch. Plessers az átruházás időpontjában [(2013. április 22-én)] munkaszerződés kötötte az [Echo áradóhoz]”. Azt is megállapítja, hogy a bírósági megbízottak a Ch. Plesserszel fennálló munkaszerződést 2013. április 24-én szüntették meg. Következésképpen úgy kell tekinteni, hogy Ch. Plessers az áradó alkalmazásában állt az átruházás időpontjában, aminek többek között az a következménye, hogy a 2001/23 irányelv 3. cikke alapján az áradó munkáltató (Echo) kötelezettségei a törvény erejénél fogva átszálltak a kedvezményezettre (Prefaco).⁶⁴

74. A 2001/23 irányelv 4. cikkének (1) bekezdésében előírt védelmet illetően e rendelkezésből kitűnik egyrészt, hogy a vállalkozás átruházása önmagában nem teremt jogalapot az áradó vagy a kedvezményezett általi elbocsátásra, másrészt pedig hogy e rendelkezés nem akadályozza az olyan elbocsátásokat, amelyeknek oka gazdasági, műszaki vagy szervezeti jellegű, és a munkaerő tekintetében változásokat eredményez.⁶⁵

75. E tekintetben emlékeztetni kell arra, amint azt a Bíróság már kimondta, hogy annak meghatározása céljából, hogy az elbocsátás indokát – a 2001/23 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének megsértésével – kizárólag az átruházás képezte-e, az elbocsátást övező *objektív körülményeket* kell figyelembe venni.⁶⁶ Ily módon a jelen ügghöz hasonló helyzetben a jelen indítvány 15. és 73. pontjából kitűnik, hogy a szóban forgó elbocsátás az átruházás időpontját követő két nappal lépett hatályba.

61 Lásd: 2018. augusztus 7-i Colino Sigüenza ítélet (C-472/16, EU:C:2018:646, 49. pont).

62 Lásd többek között: 1988. június 15-i Bork International és társai ítélet (101/87, EU:C:1988:308, 17. pont); 2018. augusztus 7-i Colino Sigüenza ítélet (C-472/16, EU:C:2018:646, 50. pont).

63 A kérdést előterjesztő bíróság szerint annak, hogy az átruházás időpontját illetően az átruházási megállapodás „két munkanappal a felhatalmazási ítélet dátumát” jelöli meg, csak a szerződő felek közötti viszonyban van jelentősége, és arra harmadik személyekkel, mint például Ch. Plesserszel szemben nem lehet hivatkozni. E bíróság hozzáteszi, hogy a Ch. Plessersnek címzett 2013. április 24-i levelükben a bírósági megbízottak azt is megerősítették, hogy az Echo tevékenységei 2013. április 22-e óta megszűntek. Lásd e tekintetben a jelen indítvány 15. pontját.

64 Emlékeztetni kell arra, hogy a 2001/23 irányelv alkalmazhatóságának megállapításához szükséges ténybeli értékelések a kérdést előterjesztő bíróság hatáskörébe tartoznak, figyelemmel a Bíróság által rögzített értelmezési elemekre. Lásd: 1988. június 15-i Bork International és társai ítélet (101/87, EU:C:1988:308, 19. pont).

65 Lásd többek között: 2008. október 16-i Kirtruna és Viganó ítélet (C-313/07, EU:C:2008:574, 45. pont). A Bíróság ítélkezési gyakorlatából kitűnik, hogy az a tény, hogy valamely vállalkozást válsághelyzetben lévőnek nyilvánítottak, a munkaerő tekintetében nem eredményezhet szükségszerűen és rendszeresen a 2001/23 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének értelmében vett változásokat. Ezért a vállalkozás válsághelyzetének megállapítására irányuló eljárás nem jelenthet szükségszerűen és rendszeresen az e rendelkezés értelmében vett gazdasági, műszaki vagy szervezeti jellegű, és a munkaerő tekintetében változásokat eredményező okot. Lásd: 2009. június 11-i Bizottság kontra Olaszország ítélet (C-561/07, EU:C:2009:363, 36. pont).

66 Lásd: 1988. június 15-i Bork International és társai ítélet (101/87, EU:C:1988:308, 18. pont); 2018. augusztus 7-i Colino Sigüenza ítélet (C-472/16, EU:C:2018:646, 53. pont).

76. A Bíróság ítélezési gyakorlatából az is kitűnik, hogy nem elegendő azt bizonyítani, hogy a munkaszerződés megszűnése gazdasági, műszaki vagy szervezeti jellegű okok következménye. Azt is bizonyítani kell, hogy ezen okok nem kizárólag a vállalkozás átruházásának következményei, és így megsértik a 2001/23 irányelv 4. cikkének (1) bekezdését. Másként fogalmazva, azt kell bizonyítani, hogy a szóban forgó elbocsátást az említett átruházáson túlmenő *egyéb körülmények* indokolták. Ezen „egyéb körülmények” tehát az említett 4. cikk (1) bekezdésének értelmében vett „gazdasági, műszaki vagy szervezeti jellegű oknak” minősíthetők.⁶⁷

77. Ezzel szemben a WCO 61. cikkének (4) bekezdése szerint kizárólag a kedvezményezett választja ki azon munkavállalókat, akiket átvenni k, és akiket nem, még ha a döntésnek műszaki, gazdasági vagy szervezeti jellegű okokon is kell alapulnia. Úgy tűnik, hogy a nemzeti szabályozás nem írja elő e döntés terjedelmének *a priori* korlátozását. Márpedig, amint a Bizottság megalapozottan jegyezte meg, a nemzeti bíróság feladata a 2001/23 irányelv hatékony érvényesülésének biztosítása. Ennélfogva a nemzeti bíróságnak képesnek kell lennie annak értékelésére, hogy az elbocsátások gazdasági, műszaki vagy szervezeti jellegű okokból szükségesek-e, ami a jelen esetben láthatóan nem áll fenn. Erre a bíróságnak csak akkor lenne lehetősége, ha a vállalkozás átruházása által érintett valamennyi fél részletesen tájékoztatná az indokokról. Pusztán a vállalkozás átvételével járó költségek csökkentésére, illetve a pénzügyi problémák megelőzésére vagy korlátozására irányuló szándékot ebből következően nem lehet indokként elfogadni.⁶⁸ A kedvezményezett részére annak lehetővé tétele, hogy kiválassza az általa átvenni kívánt munkavállalókat, kiüresítené a 2001/23 irányelv 3. és 4. cikkét. Az ezen irányelv védelmi rendszere alá nem tartozó eljárások ugyanis az átadó vagyonának felszámolása céljából indult csődeljárások vagy fizetéseképtelenségi eljárások, amelyek főszabály szerint a 2008/94 irányelv hatálya alá tartoznak. Ezzel szemben, ha a szóban forgó eljárás célja a vállalkozás folytonosságának biztosítása, akkor ez az eljárás nem tartozik a 2001/23 irányelv 5. cikkének (1) bekezdésében rögzített kivétel hatálya alá, és ebből következően a kedvezményezett azon lehetősége, hogy kiválassza a munkavállalókat, ellentétes ezen irányelv 3. és 4. cikkével, vagyis annak hatékony érvényesülésével.

78. Ennélfogva úgy vélem, hogy a 2001/23 irányelvet, különösen annak 3. és 4. cikkét úgy kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes az alapeljárásban szereplőhöz hasonló olyan nemzeti szabályozás, amely a vállalkozásnak az átadó vagy tevékenységei egészének vagy egy részének megőrzése érdekében alkalmazott, bíróság felhatalmazásával lefolytatott reorganizációs fizetéseképtelenségi eljárás keretében történő átruházása esetén előírja, hogy a kedvezményezett jogosult kiválasztani az általa átvenni kívánt munkavállalókat.

⁶⁷ Lásd: 2008. október 16-i Kirtruna és Viganó ítélet (C-313/07, EU:C:2008:574, 45. és 46. pont). Ebben az ítéletben a Bíróság azt mondta ki, hogy a 2001/23 irányelv 3. cikkének (1) bekezdése a vállalkozás átruházása esetén nem követeli meg a vállalkozás átadója és egy harmadik személy között létrejött, üzlethelyiség bérletére vonatkozó szerződés fenntartását, még akkor sem, ha e szerződés felmondása a kedvezményezettre átruházott munkaszerződések megszűnésének veszélyével jár. Egyebekben a Bíróság úgy ítélte meg, hogy az olyan egyéb körülmények által okozott elbocsátások esetén, amikor a kedvezményezett és a bérbeadó között nem jött létre megállapodás az új bérleti szerződésről, lehetetlen másik üzlethelyiséget találni, illetve lehetetlen a személyzetet más üzletekbe áthelyezni, e körülmények alkalmasak arra, hogy a 2001/23 irányelv 4. cikkének (1) bekezdése szerinti „gazdasági, műszaki vagy szervezeti jellegű oknak” minősüljenek.

⁶⁸ Van Gerven főtanácsnok szerint nincs ok arra, hogy úgy véljük, hogy „az irányelv [lehetővé tesz] bármilyen elbocsátást gazdasági, műszaki vagy szervezeti jellegű okokból. Az irányelv ugyanis kifejezetten tiltja az ilyen elbocsátásokat, ha azok a vállalkozás átruházásának következményei. Az elbocsátások csak akkor tartoznak az említett eltérés hatálya alá, ha azokra mindenképpen sor került volna, például azért, mert már azt megelőzően döntöttek róluk, hogy a vállalkozás bármilyen átruházására sor került volna. Az irányelv 4. cikkére tehát nem lehet érvként hivatkozni a munkavállalók egy részének a vállalkozás átruházása miatti elbocsátása kapcsán” (Van Gerven főtanácsnok d’Urso ügyre vonatkozó indítványa (C-362/89, EU:C:1991:228, 35. pont). Lásd a 65. lábjegyzetet.

V. Véggövetkeztetések

79. Az előző megállapítások összességére tekintettel azt javasolom a Bíróságnak, hogy az arbeidshof te Antwerpen (antwerpeni munkaügyi fellebbviteli bíróság, Belgium) által elé terjesztett kérdést a következőképpen válaszolja meg:

- 1) A munkavállalók jogainak a vállalkozások, üzletek vagy ezek részeinek átruházása esetén történő védelmére vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 2001. március 12-i 2001/23/EK tanácsi irányelv 5. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az alapeljárásban szereplőhöz hasonló, bíróság felhatalmazásával lefolytatott reorganizációs fizetéseképtelenségi eljárás nem felel meg a 2001/23 irányelv 5. cikkének (1) bekezdésében előírt valamennyi feltételnek, amit a kérdést előterjesztő bíróságnak kell megvizsgálnia, valamint hogy ebből következően nem lehet eltérni az ezen irányelv 3. és 4. cikkéből következő védelmi rendszertől.
- 2) A 2001/23 irányelvet, különösen annak 3. és 4. cikkét úgy kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes az alapeljárásban szereplőhöz hasonló olyan nemzeti szabályozás, amely a vállalkozásnak az átadó vagy tevékenységei egészének vagy egy részének megőrzése érdekében alkalmazott, bíróság felhatalmazásával lefolytatott reorganizációs fizetéseképtelenségi eljárás keretében történő átruházása esetén előírja, hogy a kedvezményezett jogosult kiválasztani az általa átvenni kívánt munkavállalókat.